

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1525/2023
02.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Јовановић, адвокат из ..., против туженог Акционарског друштва за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд, чији је пуномоћник Милош Стјеља, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3401/2022 од 06.12.2022. године, у седници одржаној 02.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3401/2022 од 06.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 4612/21 од 09.02.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и поништено као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду број .../...-...-...-... од 25.12.2018. године и обавезан тужени да тужиоцу уместо враћања на рад исплати накнаду штете у износу од 697.583,84 динара. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 276.852,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3401/2022 од 06.12.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је поништено као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду од 25.12.2018. године. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му уместо враћања на рад исплати накнаду штете у износу од 697.583,84 динара. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 123.300,00 динара, док је одбијен део захтева за накнаду трошкова поступка преко наведеног, а до износа од 276.852,00 динара досуђеног првостепеном пресудом. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 10.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је преиначена првостепена пресуда (ставова другог и трећег изреке) тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23) Врховни суд испитао пресуду у побијаном делу применим члана 408. ЗПП и нашао да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на неодређено време на основу уговора о раду У .../... од 04.02.2003. године и анекса уговора о раду на пословима ... у одељењу ... до 25.12.2018. године када му је решењем туженог отказан уговор о раду по основу технолошког вишка сходно одредби члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду уз исплату отпремнине. Изменама и допунама Плана оптимизације броја запослених у периоду од 2016-2020. године, планирано је смањење броја запослених у 2018. години и у складу са тим тужени је донео нови Правилник о организацији и систематизацији послова 25.09.2018. године (примена одложена за 25.12.2018. године). Одлуком од 09.11.2018. године донет је Програм решавања вишка запослених у 2018. години, којим су између осталог предвиђени и критеријуми за утврђивање вишка запослених, на основу којих је тужени утврдио коначну листу запослених од 832 радника који су потенцијални вишак. Приговор тужиоца на прелиминарну листу је одбијен са образложењем да је на пословима на којима је био распоређен Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог смањен број извршилаца те да је након извршеног бодовања према утврђеним критеријумима у складу са Програмом решавања вишка запослених у 2018. години тужилац остао нераспоређен. Тужилац је истакао да је другостепени орган одлучивао о приговору неког другог запосленог с обзиром да је у обавештењу другостепеног суда означен број који је другачији од броја под којим је његов приговор заведен. Тужени је отказао тужиоцу уговор о раду решењем од 25.12.2018. године, јер је смањен број извршилаца на радном месту на коме је тужилац радио, извршено бодовање у складу са критеријумима прописаним Програмом решавања вишка запослених у 2018. години и сачињена бодовна листа на основу чега је тужилац проглашен технолошким вишком. Тужилац није тражио да се врати на рад, већ исплату накнаде штете у висини од осамнаест зарада које би остварио да је на раду код туженог. Утврђено је да је тужиочева зарада за месец новембар 2018. године (као месец који је претходио месецу у коме му је престао радни однос код туженог) износила 43.598,99 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и поништио оспорено решење о отказу уговора о раду. Полазећи од чињенице да је решење туженог од 25.12.2018. године, поништено и да тужилац не захтева враћање на рад, применим члана 191. став 5. Закона о раду тужиоцу је досудио накнаду штете уместо враћања на рад у висини од 16 зарада које је тужилац остварио у месецу који је претходио престанку радног однос сматрајући је правичном с обзиром на све околности конкретнег случаја (у износу од 697.583,84 динара) док је у

преосталом делу - за износ од још 2 зараде, тужбени захтев тужиоца одбијен као превисоко постављен.

Другостепени суд је потврдио првостепену пресуду у делу којим је поништено решење о отказу уговора о раду прихватајући разлоге које је у образложењу своје пресуде навео нижестепени суд. Преиначио је првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца за накнаду штете уместо враћања на рад (тзв. супституција реинтеграције) налазећи да тужиоцу решењем РФ ПИО утврђено право на превремену старосну пензију од 07.04.2020. године, када је навршио пензијски стаж од 40 година и 25 дана, због чега не може основано тражити да се врати на рад, а самим тим ни супституцију уместо реинтеграције односно накнаду штете уместо враћања на рад.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је засновано на правилној примени материјалног права у побијеном (преиначујућем) делу.

Одредбом члана 191. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 75/14), прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог, одлучиће да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате доприноси за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио (став 1); да се накнада штете из става 1. овог члана утврђује у висини изгубљене зараде која у себи садржи припадајуће порезе и доприносе у складу са законом, у коју не улази накнада за исхрану у току рада, регрес за коришћење годишњег одмора, бонуси, награде и друга примања по основу доприноса пословном успеху послодавца (став 2); да уколико суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, а запослени не захтева да се врати на рад, суд ће, на захтев запосленог обавезати послодавца да запосленом исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада запосленог у зависности од времена проведеног у радном односу код послодавца, година живота запосленог и броја издржаваних чланова породице (став 5).

Напред наведеном накнадом штете се супституише реинтеграција и основаност захтева за накнаду штете зависи од основаности захтева за враћање на рад. Наиме, један од начина престанка радног односа је и када запослени оствари услове за одлазак у старосну пензију, што је према одредби члана 175. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05,...113/17) када запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. То су општи услови за престанак радног односа стицањем права на старосну пензију који су предвиђени и у члану 19. тачка 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ бр.34/03,...73/18). Међутим, изузетно од члана 19. тачка 1. овог закона, законодавац је предвидео да осигураник мушкарац која наврши најмање 40 година стажа осигурања може стећи право на превремену старосну пензију и ако кумулативно испуни један од услова у погледу година живота из члана 19в овог закона, где у тачки б. прописано као услов да је у 2020. години навршио ... година и четири месеца живота. Тужилац је 07.04.2020. године навршио пензијски стаж од 40 година и 25 дана, а навршио је и ... година и једанаест месеца живота, па је испунио услове за превремену старосну пензију, због чега не може основано да тражи да се врати на рад, а самим тим ни супституцију уместо реинтеграције.

Супротно наводима ревизије тужиоца, другостепени суд је правилно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев у

делу за накнаду штете уместо враћања на рад. Наиме, правилан је закључак другостепеног суда јер накнада штете предвиђена наведеном законском одредбом има супституциони карактер и досуђује се уместо враћања на рад, тако да основаност захтева за накнаду штете зависи од основаности захтева за враћање на рад. У конкретном случају, тужилац је по навршетку ... године живота у 2020. години, поднео надлежном фонду за пензијско и инвалидско осигурање захтев за остваривање права на превремену старосну пензију по члану 19в Закона о пензијском и инвалидском осигурању, па је решење донето по захтеву тужиоца за одлазак у превремену старосну пензију по овим посебним условима. Законом су прописани посебни услови за изузетно остваривање неког личног права, управо у корист лица које их испуњава и који се испитују, утврђују и цене у посебном поступку, на изричит лични захтев. Тужилац је од 07.04.2020. године, на лични захтев оствариварио право на превремену старосну пензију и он зато не може бити враћен на рад иако је решење о отказу његовог уговора о раду поништено, због чега му не припада право на ову врсту накнаде штете (супституција реинтеграције).

Нису основани наводи ревизије да је тужилац претрпео штету због тога што се од престанка радног односа 03.12.2018. године налазио на бироу до одласка у превремену пензију са трајним умањењем 06.07.2020. године, јер је накнада штете за неисплаћену зараду независна од накнаде зараде којом се супституише реинтеграција, а такав захтев у овој парници није постављен.

Правилна је одлука о трошковима парничног поступка донета на основу чланова 153. став 1., 154. став 2. и 165. став 2. ЗПП.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић